

WERKAGENDA OCW EN SECTORRAAD PRAKTIJKONDERWIJS

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Sectorraad
Praktijkonderwijs

Judith Zs.C.M. Tielen

Nicole Teeuwen

13 APRIL 2026

Werkagenda OCW/Sectorraad Praktijkonderwijs

Inleiding

Het praktijkonderwijs (pro) levert een belangrijke bijdrage aan het Nederlandse onderwijs en de Nederlandse arbeidsmarkt. Leerlingen worden hier voorbereid op volwaardige deelname aan de samenleving en de volgende stap in het onderwijs of voor een plek op de arbeidsmarkt. Daarom wordt vanaf 2018 elke regeerperiode een werkagenda opgesteld tussen OCW en de Sectorraad Praktijkonderwijs met als doel verdere verbetering van het pro en het behoud van deze bijzondere vorm van onderwijs. De uitvoering hiervan gebeurt in nauwe afstemming met de VO-raad, MBO Raad, PO-Raad, Overkoepelend Netwerk Samenwerkingsverbanden (ONS_{sw}), Stichting Platforms VMBO, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB) en Connect Groen.

De verschillende onderdelen van de werkagenda worden hieronder uitgewerkt. Daarbij wordt ook beschreven tot welke maatregelen dit leidt, wat de planning is en welke rol de verschillende partijen hierin vervullen.

Naast de hieronder genoemde thema's wordt binnen het praktijkonderwijs ook gewerkt aan andere thema's, zoals de verbetering van de basisvaardigheden en de inzet op extra aanbod naast de lestijd (via School en Omgeving). Deze thema's worden hier niet verder uitgewerkt omdat er geen specifieke andere acties worden afgesproken via deze werkagenda.

Naast deze werkagenda wordt er ook gewerkt aan een gezamenlijke werkagenda tussen de Sectorraad Praktijkonderwijs en de ministeries OCW, SZW en VWS. Hierin worden o.a. afspraken gemaakt over de onderwerpen dagbesteding en beschut werk.

Thema's

Nieuwe thema's in deze werkagenda:

1. ISK/Nieuwkomers
2. Curriculumvernieuwing
3. Veiligheid
4. Lerarentekort

Doorlopende thema's:

5. Naamsbekendheid en imagoverbetering
6. Overgang po/pro
7. Overgang pro/mbo
8. Rechtstreekse bekostiging (en administratieve lasten TLV's)
9. Samenwerking pro/vmbo (onderbouwklas pro/vmbo)

Nieuwe thema's

1. ISK/Nieuwkomers

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is het in kaart brengen van problemen en effectieve aanpakken die zich voordoen met betrekking tot de toename van de groep leerlingen die vanuit nieuwkomersscholen (po) en internationale schakelklassen (isk, vo) instromen in het praktijkonderwijs.

Toelichting/achtergrond

Uit recente signalen blijkt dat pro-scholen tegen diverse problematiek aanlopen met betrekking tot nieuwkomers binnen het pro. Problematiek varieert van leerlingen die weigeren stage te lopen omdat ze daarvoor niet betaald worden tot olopende kosten van tolken die ook gedeclareerd worden als bijv. ouders niet op komen dagen voor oudergesprekken, en discriminatie tussen leerlingen vanuit verschillende culturen en/of landen. Maar ook de intensieve begeleiding die nodig is voor jongeren die getraumatiseerd zijn. Daarnaast ontvangen OCW en de Sectorraad

Praktijkonderwijs signalen dat isk-leerlingen soms vanwege een taalbarrière of taalachterstand in het praktijkonderwijs geplaatst worden, terwijl ze qua cognitie een meer theoretische schoolsoort aankunnen. Toelaatbaarheidsverklaringen worden alleen door het samenwerkingsverband afgegeven voor leerlingen die aan de criteria voor het pro voldoen, waaronder een beperkt IQ en een leerachterstand. Soms belemmert een taalbarrière of -achterstand het maken van een juiste inschatting. Het is niet duidelijk hoe vaak dit voorkomt. Verder is het op dit moment niet mogelijk om een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) af te geven voor jongeren die korter dan één jaar in Nederland zijn. Dit is vanuit de gedachte dat een taalachterstand niet de reden mag zijn dat een jongere wordt doorverwezen naar het pro. Uit onderzoek rondom hardvochtigheden is naar voren gekomen dat ook jongeren die het Nederlandse voldoende machtig zijn, zij zijn bijvoorbeeld afkomstig uit Vlaanderen, niet direct naar het pro kunnen. Deze hardvochtigheid wordt opgelost in het wetsvoorstel B3-scholen en hardvochtigheden pro/vso. Via deze wetswijziging wordt het mogelijk voor jongeren die het Nederlands voldoende machtig zijn om deel te nemen aan het reguliere onderwijs binnen het pro ook binnen het eerste jaar in Nederland naar het pro toe kunnen, met tlv.

Maatregelen

- OCW houdt de Sectorraad en diens regiocoördinatoren op de hoogte van relevante ontwikkelingen, bijvoorbeeld het informeren over bestaande of nieuwe handreikingen over onderwijs aan NT2-leerlingen, dat er gebruik gemaakt kan worden van korting voor de kosten van tolken¹, traumasensitief onderwijs en/of cultuursensitief onderwijs. Ook informeert OCW de Sectorraad over bijeenkomsten waar wordt ingegaan op deze thematiek. Dit kan handvatten bieden voor het geven van onderwijs aan nieuwkomersleerlingen in het pro. De regiocoördinatoren kunnen ook direct schakelen met de regiocoördinatoren nieuwkomersonderwijs van OCW.
- Via het wetsvoorstel B3-scholen en hardvochtigheden pro/vso wordt het mogelijk dat jongeren die het Nederlands voldoende machtig zijn binnen het eerste jaar in Nederland toch naar het pro kunnen. Inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is voorzien op 1 augustus 2027.
- OCW werkt aan een wetsvoorstel om het onderwijs aan nieuwkomers juridisch te verankeren. Hierbij wordt ook ingezet op een verbetering van de overgang voor nieuwkomers naar het vervolgonderwijs. Momenteel wordt gewerkt aan een subsidieregeling expertisedeling voor vo-scholen.
- OCW onderzoekt in samenwerking met de Sectorraad diverse zaken rondom nieuwkomers in het pro. Hierbij valt te denken aan onderzoek naar de doorverwijzingen vanuit isk naar het pro of specifieke ondersteuning van (voormalig) isk-jongeren binnen het pro.

2. Curriculumvernieuwing

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is een goede vertaling van de curriculumvernieuwing binnen het pro.

Toelichting/achtergrond

Momenteel wordt er aan een curriculumvernieuwing voor het funderend onderwijs gewerkt. Bij de start van deze vernieuwing is tussen OCW en de Sectorraad Praktijkonderwijs afgesproken dat dit binnen de huidige wet- en regelgeving plaatsvindt. Voor het praktijkonderwijs betekent dit dus dat er geen aparte (functionele) kerndoelen of eindtermen komen, omdat die er nu ook niet zijn in wet- en regelgeving. Praktijkonderwijs wordt zoveel mogelijk verzorgd op basis van de kerndoelen voor het voortgezet onderwijs.

SLO heeft een advies opgeleverd welke ondersteuning er extra nodig is om de kerndoelen onder andere binnen het praktijkonderwijs goed te kunnen implementeren. Hieruit kwamen punten naar voren als het ontwikkelen en toegankelijk maken van passend leermateriaal, toetsinstrumenten en leerlijnen, stevige inzet op onderwijskundig leiderschap, een gedeeld en helder narratief rondom de bedoeling van de kerndoelen en ruimte en realisme in het toezicht en de planning. worden om de kerndoelen in het praktijkonderwijs goed te kunnen implementeren.

¹ Hierbij kan gebruik met korting gemaakt worden van Global Talk [Een tolk inzetten, gebruik maken van Global Talk - LOWAN](#)

Maatregelen:

- OCW heeft met SLO en de Sectorraad Praktijkonderwijs afgesproken dat de in de wet vastgestelde kerndoelen worden uitgewerkt in handreikingen en voorbeeldmaterialen.
- OCW en de Sectorraad Praktijkonderwijs bekijken welke maatregelen er specifiek ingezet kunnen worden om de kerndoelen in het praktijkonderwijs goed te kunnen implementeren.

3. Veiligheid

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is verkennen van problematiek en effectieve aanpakken rondom het thema veiligheid in de brede zin binnen het pro.

Toelichting/achtergrond

Binnen het praktijkonderwijs is veiligheid – fysiek, sociaal én digitaal – een absolute randvoorwaarde om tot leren en ontwikkeling te komen. Uit de veiligheidsmonitor (ProZo!) blijkt dat de scholen voor praktijkonderwijs landelijk hoog scoren op veiligheidsbeleving, zowel bij leerlingen als bij medewerkers. Dat is het resultaat van sterke pedagogische relaties, kleinschaligheid en hechte teams. Tegelijkertijd zien we dat de maatschappelijke context waarin de leerlingen en medewerkers werken en leren complexer wordt: online beïnvloeding, dreigingen via sociale media, groepsdruk en criminele verleiding zijn reële risico's. Juist binnen het praktijkonderwijs, waar jongeren soms extra kwetsbaar of gevoelig zijn voor beïnvloeding of druk van buitenaf, vraagt dit blijvende alertheid en deskundigheid.

Binnen het praktijkonderwijs bestaan al tal van effectieve initiatieven, zoals:

- integrale veiligheidsaanpakken in samenwerking met gemeenten, wijkagenten en jongerenwerk;
- programma's voor digitale weerbaarheid en verantwoord gebruik van sociale media;
- structurele inzet van mentoraat, teamcoaching en Vreedzame School-principes om sociaal veilige relaties te borgen;
- nauwe samenwerking met leerplicht, zorgpartners en ouders bij signalering en preventie.

Ook heeft het nieuwe Kabinet aangekondigd in te zetten op het vergroten van de veiligheid onder jongeren. Zo is in het Coalitieakkoord 'Aan de slag' opgenomen dat er een handhaafbare Europese minimumleeftijd van 15 jaar voor sociale media komt met privacyvriendelijke leeftijdsverificatie voor jongeren, zolang sociale media onvoldoende veilig zijn. Ook wordt aangekondigd dat de mobieltjesrichtlijn voor scholen wordt aangescherpt. En wordt er gewerkt aan het vereenvoudigen van de AVG, wat mogelijk bijdraagt in overdracht rondom veiligheid onder leerlingen.

Maatregelen

- De Sectorraad en OCW onderzoeken samen met partners zoals Stichting School & Veiligheid en de lokale veiligheidspartners welke specifieke veiligheidsvraagstukken zich voordoen binnen het praktijkonderwijs en hoe scholen daarin ondersteund kunnen worden. Daarbij kijken we zowel naar preventie (sociale en digitale weerbaarheid, burgerschap, omgaan met groepsdruk) als naar interventie (signalering, handelingsperspectief bij dreigingen of criminele beïnvloeding) steeds met aandacht voor de veiligheid van zowel leerlingen als personeel.
- De Sectorraad inventariseert in samenwerking met OCW good practices om deze vervolgens te verdiepen en verspreiden, zodat alle scholen kunnen leren van bewezen effectieve aanpakken. De Sectorraad onderzoekt in samenwerking met OCW de mogelijkheid om een veiligheidsnetwerk praktijkonderwijs te vormen, waarin kennisdeling, handelingsgericht beleid en actuele dreigingsbeelden worden gekoppeld aan de dagelijkse praktijk van scholen.

4. Lerarentekort

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is het oplossen van knelpunten met betrekking tot bevoegdheidseisen in het pro.

Toelichting/achtergrond

In het praktijkonderwijs gelden in principe dezelfde bevoegdheidseisen als in het voortgezet

onderwijs. Dit betekent dat een leraar met een vo-bevoegdheid bevoegd is om onderwijs te geven, waarbij deze bevoegdheid altijd gekoppeld is aan een specifiek vak. Echter, voor een aanzienlijk deel van het onderwijsprogramma in het pro geldt een uitzondering. Ook een groepsleerkracht met een pabo-opleiding is bevoegd om algemeen vormend onderwijs te verzorgen in de vakken Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde en biologie. Voor de praktijkvakken zijn zij bevoegd om onderwijs te geven in tekenen, handarbeid en de praktijkoriënterende vakken. De uitdaging hierbij is dat de pabo-opleiding primair gericht is op het onderwijzen van kinderen, en minder op adolescenten. Leraren in opleiding en zij-instromers ervaren de pabo daardoor vaak als een minder passende opleiding voor de pro-doelgroep.

De Landelijke Werkgroep Bevoegd (LWB), waar de Sectorraad Praktijkonderwijs en OCW onderdeel van uitmaken, werkt aan verschillende concrete oplossingen van deze knelpunten. Zo wordt gewerkt aan een maatwerktraject voor vakmensen met een mbo-diploma om bevoegd leraar te worden. Hierdoor kunnen zij-instromers uit de beroepspraktijk sneller en met een meer passende opleiding aan de slag in het vmbo en praktijkonderwijs. Ook heeft de beroepsgroep in september 2025 herijkte bekwaamheidseisen aangeboden aan het ministerie van OCW, waarbij een nieuw bekwaamheidsgebied is vormgegeven voor een groepsleraar 12+.

Maatregelen

- OCW bereidt een wetswijziging voor, waarmee het nieuwe bekwaamheidsgebied voor een groepsleraar 12+ opgenomen kan worden in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel.
- OCW bereidt een wetswijziging voor waarmee maatwerktrajecten mogelijk gemaakt worden voor de inzet van vakmensen in het vmbo, vso en praktijkonderwijs.
- De Landelijke Werkgroep Bevoegd werkt de betreffende bevoegdheden en bijbehorende kaders voor opleidingstrajecten uit.

Doorlopende thema's

5. Naamsbekendheid en imagoverbetering

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is het vergroten van de (naams-)bekendheid van het praktijkonderwijs en verbeteren van het imago van het pro.

Toelichting/achtergrond

Onbekend maakt onbemind. Weinig mensen zijn écht bekend met deze schoolsoort of met de mooie verhalen van leerlingen. En er is soms nog een negatief imago over het praktijkonderwijs. Dit komt voort uit onbekendheid met het pro, de drang naar (zo hoog mogelijke) diplomering, en een onderwaardering in onze samenleving voor praktijkgeschoolden. De afgelopen jaren zijn er mooie zaken gerealiseerd zoals:

- De invoering van het schooldiploma;
- De lancering van de website daarompraktijkonderwijs.nl;
- De jaarlijkse landelijke Dag van het Praktijkonderwijs;
- De jaarlijkse Staat van het Praktijkonderwijs door de Sectorraad Praktijkonderwijs;
- Een podcast: de Pro-cast is gestart;
- Het organiseren van diverse werkbezoeken: zowel voor een nieuwe bewindspersoon, als voor collega's bij OCW en een jaarlijks gezamenlijk werkbezoek van OCW en de Inspectie van het Onderwijs.

Deze zaken dragen allemaal bij aan een positievere beeldvorming van het pro, maar daarmee zijn we er nog niet. Dit is een thema dat blijvend onze aandacht vraagt. Daarom wordt de komende periode ingezet op de volgende maatregelen.

Maatregelen

- De Sectorraad Praktijkonderwijs organiseert jaarlijks de landelijke lezing over het praktijkonderwijs.
- De Sectorraad Praktijkonderwijs blijft inzetten op goede communicatie over het praktijkonderwijs in de media.

- Er is doorlopend aandacht in communicatie-uitingen van OCW over het pro ten behoeve van het imago, waarbij ook wordt nagedacht over communicatie in de media.

6. Overgang po/pro

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is de overgang van het (regulier) po naar pro te versoepelen.

Toelichting/achtergrond

Voor po-docenten is het vaak lastig om leerlingen een pro-advies te geven. Enerzijds willen (ouders van) leerlingen soms niet naar het pro en zetten ouders vaak druk op de leraren/school om een ander advies te krijgen. Anderzijds krijgen ook docenten maar beperkt te maken met leerlingen met dit niveau en daardoor kunnen ze moeilijk inschatten of een leerling het vmbo (net) wel of niet aankan. Daarom is de afgelopen periode ingezet op communicatie richting leerkrachten en ouders rondom de overgang naar het pro. De Handreiking schooladvisering van OCW is op dit punt aangevuld en geactualiseerd. Vanuit OCW lopen er gesprekken over bredere schooladvisering, hierbij wordt de Sectorraad ook betrokken. Daarnaast is Stichting Cito gevraagd om te adviseren of het mogelijk is om een zelfstandige categorie van het toetsadvies praktijkonderwijs bij de doorstroomtoets vorm te geven. Stichting Cito geeft na haar onderzoek aan dat het bij de huidige doorstroomtoets psychometrisch gezien mogelijk is om een zelfstandige toetsadviescategorie pro te introduceren.

Toch adviseert Stichting Cito om te wachten met de introductie van een aparte toetsadviescategorie pro totdat de doorstroomgegevens bekend zijn van leerlingen die in 2023/2024 de doorstroomtoets hebben gemaakt, inclusief de gevolgen van de nieuwe verplichte bijstelling. Stichting Cito geeft aan dat zo onderzocht kan worden of leerlingen met een bijstelling op het voorlopige schooladvies pro op een passende plek in het vo terecht zijn gekomen, voordat er een aparte toetsadviescategorie praktijkonderwijs geïntroduceerd wordt die mogelijk tot meer bijstellingen gaat leiden. Dit kan in schooljaar 2026/2027 worden geëvalueerd omdat de betreffende leerlingen dan in leerjaar 3 van het vo zitten. Met meer gegevens kan er zorg voor worden gedragen dat de toets leidt tot een beter passend toets- en vervolgens schooladvies, en kunnen onnodige wisselingen tussen schoolsoorten worden tegen gegaan.

De wens van OCW en van de Sectorraad liggen nog niet op één lijn. De Sectorraad ziet een enkelvoudig toetsadvies als instrument om de echte pro-leerling zonder discussie of twijfel direct in het praktijkonderwijs in te laten stromen. Waar OCW het advies van Stichting Cito op wil volgen om het onderzoek te herhalen omdat met meer gegevens het toetsadvies passender gemaakt kan worden. En omdat OCW verwacht dat de druk van ouders bij een gecombineerd toetsadvies pro/vmbo-bb naast een zelfstandig advies pro zal toenemen. Daarom wordt hierover in deze werkagenda nog geen concrete afspraak gemaakt, maar zullen OCW en de Sectorraad hier concreet verder over in gesprek gaan na het debat vmbo/pro (nu gepland op 22 april 2026).

Maatregelen

- OCW betreft de Sectorraad Praktijkonderwijs bij de gesprekken over bredere schooladvisering.

7. Samenwerking pro/mbo

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is de samenwerking tussen pro-scholen en mbo-instellingen bevorderen ten behoeve van de uitstroom van de leerlingen naar zowel het mbo als de arbeidsmarkt.

Toelichting/achtergrond

Er is in de praktijk al veel samenwerking tussen pro-scholen en mbo-instellingen. De doorstroom van het pro naar het mbo blijkt ook vaak succesvol te zijn (DUO, 2024): een substantieel deel van de pro-leerlingen behaalt een mbo-diploma.² De doorstroom van het pro naar het mbo kent diverse routes: de pro-school biedt zelf, in samenwerking met een mbo-instelling, een entreeopleiding aan,

² Ongeveer een kwart van de leerlingen van het pro behaalt een entree-diploma op het pro. De gemiddelde doorstroom naar het mbo is 40 procent. 87 procent van die 40 procent behaalt een diploma op het mbo.

waarbij pro-leerlingen soms ook een deel van het onderwijsprogramma op de mbo-instelling volgen. Of oud pro-leerlingen maken na het pro de overstap naar een entreeopleiding op een mbo-instelling, of naar een niveau 2-opleiding in het mbo als zij de entreeopleiding al hebben gehad op het pro. In tegenstelling tot het vmbo en het voortgezet speciaal onderwijs (vso), is de eerste mogelijkheid (waarin het pro de entreeopleiding aanbiedt) niet wettelijk geregeld. Hierdoor leven er verschillende interpretaties van wat wel en niet mag, heeft de Inspectie van het Onderwijs geen handvatten om toezicht te houden, en kan er vanuit OCW niet gestuurd worden op bijvoorbeeld het stimuleren van deze route en van goede voorbeelden. OCW werkt aan een wetsvoorstel om de entree-route binnen pro wettelijk te regelen. Daarbij wordt de motie van het lid Westerveld (GroenLinks/PvdA)³ van de Tweede Kamer over het in uitzonderingsgevallen en onder bepaalde voorwaarden mogelijk maken dat er samengewerkt mag worden met een niet-bekostigde mbo-instelling meegenomen, deze motie wordt in samenwerking met betrokken partijen uitgewerkt.

Maatregelen:

- Wettelijk verankeren van samenwerking pro/mbo.

Wie	Wat	Wanneer
OCW in afstemming met bestuurlijke partijen	Wetstraject pro/entree verder uitwerken	2026

8. Rechtstreekse bekostiging en vermindering administratieve lasten rondom tlv's

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is het vormgeven van een toekomstbestendige bekostigingssystematiek voor praktijkonderwijs.⁴

Toelichting/achtergrond

Sinds 2016 zijn de samenwerkingsverbanden passend onderwijs verantwoordelijk voor de bekostiging en toewijzing van middelen voor het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en voor de toelaatbaarheidsverklaring voor het pro. Het bekostigingsmodel voor het pro en lwoo is gebaseerd op een historische verdeling, gebaseerd op de deelnamepercentage lwoo en pro op 1 oktober 2012. Zo ontvangt een samenwerkingsverband waar in 2012 5% van alle vo-leerlingen in pro of het lwoo zat, nu voor 5% van alle leerlingen bekostiging pro en lwoo. Het samenwerkingsverband ontvangt dit budget ongeacht het daadwerkelijke aantal leerlingen dat nu op het pro en lwoo zit. De keuze om het budget te verdelen op basis van 2012 is gemaakt in de veronderstelling dat het om een tijdelijke oplossing zou gaan. Het is namelijk niet toekomstbestendig een verdeling van middelen vast te zetten op één datum.

Huidige systematiek bekostiging en toelaatbaarheid praktijkonderwijs

Binnen de huidige systematiek ontvangt een pro-school direct van DUO voor iedere ingeschreven leerling de basisbekostiging en de bijbehorende ondersteuningsbekostiging. De ondersteuningsbekostiging wordt in mindering gebracht op het budget voor lichte ondersteuning van het samenwerkingsverband. De verrekening vindt plaats met het samenwerkingsverband waarin de pro-school staat. Het samenwerkingsverband van de school moet voor iedere leerling een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) afgeven (en daarvoor betalen), ook als de leerling uit een ander samenwerkingsverband komt. Indien het samenwerkingsverband heeft bepaald dat de leerling toelaatbaar is tot het praktijkonderwijs, beslist het bevoegd gezag van de school voor praktijkonderwijs na overleg met de ouders van de leerling over de toelating van de leerling.

Rechtstreekse bekostiging praktijkonderwijs

OCW gaat rechtstreekse bekostiging van het praktijkonderwijs wettelijk regelen. Dit betekent dat er bij het aanvullende (ondersteunings)deel van de bekostiging van het pro geen tussenkomst

³ Kamerstukken II, 2024 – 2025, 31524 nr. 598

⁴ Dit traject zal deels gezamenlijk oplopen met het bezien van de bekostigingssystematiek voor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo).

meer is van het samenwerkingsverband. Met rechtstreekse financiering van het pro zal een eventuele stijging van het aantal pro-leerlingen niet meer betaald worden uit het budget van de samenwerkingsverbanden.

Recente ontwikkelingen

Tijdens het tweeminutendebat over praktijkonderwijs in 2024 heeft het Kamerlid Westerveld een motie ingediend omdat ze constateerde dat het aanvragen van een tlv voor gedoe, extra bureaucratie en stress zorgt. Deze motie vraagt om voor het verdere stappen te zetten m.b.t. het wetstraject voor directe bekostiging een verkenning te doen naar het afschaffen van de tlv voor het praktijkonderwijs, inclusief financiële gevolgen.⁵ Hiervoor is onderzoeksbureau KBA Nijmegen benaderd. Voorjaar 2026 is het onderzoek hierover opgeleverd.

KBA concludeert dat de ingezette beweging rondom het praktijkonderwijs - de rechtstreekse bekostiging van het praktijkonderwijs, de principes van passend onderwijs en de veranderende praktijk van toepassing van de criteria - al wijst richting afschaffing van de tlv-systematiek. Maar omdat het afschaffen van de tlv-systematiek een verstrekkend besluit is, vereist het doordenken van verschillende randvoorwaarden. Daarom wordt geadviseerd om de tlv en de rol van het samenwerkingsverband voorlopig te handhaven en waar mogelijk de procedure te vereenvoudigen en tegelijkertijd toe te werken naar afschaffing van de tlv op lange termijn. Ten slotte geven de onderzoekers aan dat het niet logisch is om een beoogde afschaffing van de tlv mee te nemen in de wetsvoorbereiding voor rechtstreekse bekostiging.

In overleg tussen OCW, de Sectorraad Praktijkonderwijs en ONSwv is afgesproken om het advies van KBA gedeeltelijk over te nemen en de komende periode in te zetten op het moderniseren van de huidige tlv-systematiek in het pro zodat de lasten voor scholen en samenwerkingsverbanden verminderd kunnen worden.

Maatregelen:

- OCW initieert gesprekken met betrokken partijen (waaronder de Sectorraad en ONSwv) over het - waar het kan - moderniseren en vereenvoudigen van de huidige tlv-systematiek voor het praktijkonderwijs.
- Wettelijk verankeren nieuwe bekostigingssystematiek (lwoo)/ pro. Inwerkingtreding nog nader te bepalen.

Wie	Wat	Wanneer
KBA Nijmegen i.o.v. OCW	Verkenning naar het afschaffen van de tlv systematiek in het pro, inclusief financiële gevolgen	Oplevering Q1 2026
OCW in afstemming met betrokken partijen	Modernisering en vereenvoudiging van tlv-systematiek pro	Start 2026
OCW	Wetstraject rechtstreekse bekostiging pro en nieuwe bekostigingssystematiek lwoo	Start 2027/2028

9. Samenwerking pro/vmbo – Onderbouwklas pro/vmbo

Het doel van de maatregelen binnen dit thema is meer mogelijkheden bieden voor onderwijs aan leerlingen in het grensgebied tussen het praktijkonderwijs en de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo, voor leerlingen die nog niet weten wat voor hen de beste plek is.

⁵ Kamerstukken II, 2024-2025, 31293, nr. 752.

Toelichting/achtergrond

Het praktijkonderwijs heeft een ander wettelijk kader dan het vmbo. Toch is er in de praktijk een groot grensgebied tussen vmbo en pro: 42% van de lwoo- en pro-aanvragen bevindt zich in dit grensgebied.⁶ De huidige wet- en regelgeving biedt niet altijd voldoende ruimte om tegemoet te komen aan het maatwerk waar deze doelgroep juist baat bij zou hebben.

In september 2019 is de pilot onderbouwklas pro/vbo gestart.⁷ Dankzij deze pilot werd het tijdelijk en formeel mogelijk dat vbo-scholen en scholen voor praktijkonderwijs samen onderwijs konden verzorgen voor kinderen (met een tlv-pro) voor wie het nog niet direct duidelijk was welke van de twee schoolsoorten het beste bij ze past. Uit de evaluatie van SEO (2024) blijkt dat de pilot als zeer positief wordt beschouwd.⁸ De onderbouwklas heeft zich bewezen als een waardevol maatwerktraject voor zowel leerlingen, ouders, docenten, scholen als samenwerkingsverbanden. De positieve impact ligt vooral in het bieden van rust/tijd, maatwerk en een geleidelijke overgang naar het vbo, terwijl er tegelijkertijd aandacht blijft voor de individuele behoeften en ontwikkeling van de leerlingen. Leerlingen die de overstap naar het vmbo niet maken, ervaren dat het pro de juiste plek voor hen is. Maar de meerwaarde beperkt zich niet alleen tot het vinden van de juiste plek voor leerlingen. Het heeft ook een positief effect op de motivatie en eigenwaarde en het zelfvertrouwen van de leerlingen.

Daarom gaat OCW stappen zetten om deze onderbouwklas structureel te borgen in wet- en regelgeving.⁹ De Tweede Kamer vindt het onwenselijk om te wachten tot het moment dat deze wet in werking treedt. Om deze reden is de motie van het lid Rooderkerk c.s. (D66) aangenomen die vraagt om de regeling open te stellen voor meer scholen, vooruitlopend op het structureel borgen van deze mogelijkheid in het stelsel.¹⁰ Op 12 februari 2026 is een nieuwe beleidsregel in werking getreden die het mogelijk maakt dat alle scholen voor praktijkonderwijs die dat willen, gezamenlijk met een vbo-school, een onderbouwklas vorm kunnen geven. De regeling gaat daarmee verder dan de motie vraagt (van meer naar alle scholen), omdat het voornemen is om via de voorgenomen wetswijziging het mogelijk te maken dat alle pro-scholen deze onderbouwklas aan kunnen bieden.

Maatregelen:

- Inwerkingtreding van nieuwe beleidsregel pro/vbo, gepubliceerd op 12 feb 2026.
- Structureel borgen onderbouwklas in wet- en regelgeving, als onderdeel van het wetsvoorstel pro-entree (zie onder 7). Inwerkingtreding nog nader te bepalen.

⁶ Uit cijfers van de oude RVC's blijkt dat een groot aantal leerlingen zich bevindt op het grensgebied van pro en vmbo. Slechts 58% van de aanvragen voor pro en lwoo leidt eenduidig tot een pro- of lwoo-indicatie. De overige aanvragen worden op basis van aanvullende informatie ingedeeld bij pro of lwoo.

⁷ Staatscourant 2018, 67 074. [Beleidsregel pro/vbo.](#)

⁸ Eindrapport SEO 2024-57, [nieuwe route nieuwe kansen.](#)

⁹ Kamerstukken II 2023/2024, 31 293 nr. 743.

¹⁰ Kamerstukken II 2024/2025, 31 293 nr. 753.